

**SAMORDNING AF
DE NORDISKE LANDES STATISTIK
VEDRØRENDE
DEN SOCIALE LOVGIVNING**

**BETÆNKNING
AFGIVET AF
DEN AF DE NORDISKE SOCIALMINISTERIER
NEDSATTE EKSPERTKOMITÉ**

**1. DEL
OM OPSTILLING AF EN
ENSARTET OVERSIGT OVER DE
SOCIALE UDGIFTER**

**J. H. SCHULTZ A/S
UNIVERSITETS-BOGTRYKKERI
KØBENHAVN
1951**

1951/3123

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Indledende bemærkninger	5
1. Statistikken over de sociale udgifter i Danmark, Finland, Norge og Sverige . .	6
II. Komiteens forslag til en fællesnordisk opstilling over de sociale udgifter . .	9
1. Afgrænsning af begrebet sociale udgifter	10
2. Fremgangsmåden ved opgørelsen	12
3. Udgiftsposternes gruppering og rækkefølge	14
4. Offentliggørelsen af den fællesnordiske oversigt	15
III. De samlede sociale udgifters relative størrelse	15
Bilag 1. De samlede sociale udgifter i Danmark, Finland, Norge og Sverige i årene 1948 og 1947 (1948/49 og 1947/48)	18
2. De samlede sociale udgifter i Danmark, Finland, Norge og Sverige fordelt efter, hvem der finansierer dem	20
3. Oversigt over det nærmere indhold af forspaltens enkelte poster	28
4 a. Samtlige sociale udgifter pr. indb. 1947 og 1948	36
4 b. Samtlige sociale udgifters andel af nettonationalindtægten 1947 og 1948 . .	36
4 c. Statens og kommunernes sociale udgifter i pct. af de samlede driftsudgifter 1947 og 1948	36

Indledning.

Pa det nordiske socialministermøde i København i september 1945 vedtoges følgende henstilling til de deltagende landes regeringer:

„Den nordiske socialpolitiske konference i København i dagene fra 10.—12. september 1945 anser det for ønskeligt, at der træffes foranstaltninger til opnåelse af en større ensartethed mellem de nordiske lande med hensyn til opgørelserne af udgifterne til socialforsikring og social forsorg samt med hensyn til den løbende lønstatistik.

Man er derfor enig om at søge nedsat ekspertkomiteer, der skal have til opgave i det omfang, det måtte være muligt, at fremkomme med forslag om koordinering af henholdsvis opgørelserne vedrørende de sociale udgifter og lønstatistikken.

Til hver af disse komiteer vil der fra de enkelte lande være at udpege 2 repræsentanter.”

Komiteen for socialstatistikken fik følgende sammensætning:

Danmark: Professor, tidligere kommitteret for arbejds- og socialministerierne Jørgen S. Dich, og

Kontorchef i Det statistiske Departement Henry Stjernqvist.

Professor Dich er senere udtrådt, og konsulent i arbejds- og socialministeriet Henning Friis er derefter udnævnt til medlem af komiteen.

Finland: Kanslichefen i socialministeriet, regeringsrådet Niilo A. Mannio.

Norge: Direktør for Rikstrygdeverket, tidligere konsulent i socialdepartementet, Finn Alexander, og

Byråsjef i Statistisk Sentralbyrå Andreas Mitsem.

Sverige: Statssekretæren i socialdepartementet, tidligere byråchef i socialdepartementet, Per Eckerberg, og

Første aktuarien i socialstyrelsen Gustaf Holmstedt.

Island: har endnu ikke udpeget nogen repræsentant til komiteen.

Som stedfortræder for komitteret Jørgen S. Dich, der i sin medlems tid har været forhindret i at deltage i 2 af komiteens møder, har fuldmægtig i socialministeriet Poul Winding deltaget. Som komiteens sekretær har fuldmægtig i Det statistiske Departement Mogens Boserup fungeret indtil september 1947 og herefter sekretær i Det statistiske Departement Søren Rishøj Pedersen.

I den foreliggende betænkning er alene taget stilling til mulighederne for at nå til en ensartet opstilling over de samlede sociale udgifter i de nordiske lande, medens spørgsmålet om en koordinering af personstatistikken og af de detaljerede statistiske opgørelser over socialpolitikken enkelte grene, der udarbejdes i de nordiske lande, ikke er behandlet her, men vil blive behandlet i en følgende betænkning.

Når komiteen har ønsket at fremkomme med et forslag til en fællesnordisk opstilling over de sociale udgifter opdelt i visse hovedgrupper, inden der er nået resultater med hensyn til koordineringen af statistikken over socialpolitikens enkelte områder, er det ud fra det synspunkt, at det må anses for at være af stor betydning, at der snarest muligt skabes grundlag for en årlig sammenligning af socialudgifternes samlede omfang.

Forinden man gør nærmere rede for det forslag til en fælles opstilling, som komiteen stiller, skal man i kapitel I ganske kort redegøre for den sociale statistik, der udarbejdes i de enkelte lande. De her meddelte oplysninger er et sammendrag af de detaljerede redegørelser, der er udarbejdet til komiteen fra de deltagende landes side. Under hensyn til, at komiteen, som nævnt i den foreliggende betænkning, alene stiller forslag om en koordinering af opstillingen over de samlede sociale udgifter, er der navnlig lagt vægt på at meddele, hvilke opgørelser af de sociale udgifters samlede omfang, der i forvejen foretages af de enkelte lande, mens de statistiske opgørelser for socialpolitikens enkelte områder kun er omtalt i det omfang, de har betydning for de samlede opstillinger.

Finn Alexander Per Eckerberg Henning Friis Gustaf Holmstedt
Niilo A. Mannio Andreas Mitsen Henry Stjernqvist

S. Rishøj Pedersen.

I.

Statistikken over de sociale udgifter i Danmark, Finland, Norge og Sverige.

Danmark:

Den danske socialstatistik udarbejdes siden socialreformen i 1933 i vidt omfang i forbindelse med beregningen af statsrefusionen og den mellemkommunale refusion og er som følge heraf i stand til årligt at give meget detaljerede oplysninger om de sociale udgifter.

En række af de institutioner, der fører kontrol med de sociale forsikringsordninger, arbejdsløsheds-, syge- og ulykkesforsikring, offentliggør i de årlige beretninger detaljerede statistiske oplysninger om de pågældende områder. Lignende redegørelser fremkommer fra invalideforsikringsretten, overinspektionen for børneforsorgen, direktoratet for sær-forsorg og direktoratet for arbejds- og fabrikstilsynet om henholdsvis de behandlede ansøgninger om invaliderente, børneforsorgen, særforsorgen og arbejderbeskyttelsen. Udarbejdelsen af hovedparten af socialstatistikken er dog centraliseret i Det statistiske Departement. Departementet offentliggør således med nogle års mellemrum som et hæfte af „Statistiske Meddelelser“ en ret udførlig statistik omfattende alle sociallovgivningens områder. Desuden offentliggør Departementet årligt i „Statistiske Efterretninger“ kortfattede redegørelser omhandlende dels de samlede sociale udgifter, dels de i henhold til lov om offentlig forsorg understøttede, samt alders- og invaliderentemodtagerne.

Oplysningerne om udgifterne til syge- og sundhedsvæsen medtages ikke i opgørelsen over de sociale udgifter, men gengives i Departementets årlige artikel om statens og kommunernes finanser i „Statistiske Efterretninger“. Heller ikke udgifter til støtte af boligbyggeriet medtages, idet de sociale udgifter i den danske opstilling opfattes som udgifterne ved de sociale forsikringsudgifter, udgiften i henhold til lov om offentlig forsorg, herunder udgifterne til børneforsorgen, skolebespisning, særforsorg for syge og vanføre

Industriarbejdertrygden, Sjømannstrygden og Fiskertrygden, dels ligeledes årlig en speciel redegørelse for de enkelte trygder. Statistiske oplysninger om arbejdsanvisningen og arbejdsløshedsforsikringen fremkommer i „Årsmelding fra Direktoratet for Arbejdsformidling og Arbejdsløshedstrygd“. Statistikken over de øvrige områder er centraliseret i Statistisk Sentralbyrå. Sentralbyrået offentliggør således årlig oplysninger om forsorgsvæsenets virksomhed i „Statistiske Meldinger“, ligesom nævnte publikation lejlighedsvis bringer oplysninger om alderstrygden og barnetrygden. Sentralbyrået udgiver endvidere som årlige publikationer „Sinnsykehusenes virksomhet“ og „Sunnhetstilstanden og Medisinalforholdene“. De to sidstnævnte publikationer indeholder imidlertid ikke oplysninger om udgifterne for de pågældende områder, der derimod bringes i Sentralbyråets publikation „Norges kommunale finanser“ samt i „statsregnskabet“.

Der offentliggøres ikke i Norge en årlig oversigt over de samlede udgifter til sociale formål. Derimod udarbejdes der med mellemrum en samlet oversigt til brug for administrationen. De sociale udgifter er her opfattet noget videre end i den danske oversigt, idet syge- og sundhedsvæsenet samt krigspensioneringen og lign. medtages. De sociale udgifter betragtes i den norske oversigt fra de ydendes — statens, kommunernes, de forsikrede og arbejdsgivernes — synspunkt, og de endelige udgifter fordeles på disse grupper.

Sverige:

Der udarbejdes i Sverige en omfattende statistik for de enkelte grene af den sociale forsikrings- og understøttelsesvirksomhed. De offentlige organer, der kontrollerer socialforsikringens forskellige områder, offentliggør i deres årsberetning detaljerede statistiske oplysninger for de respektive områder. Årsberetningen for folkepensioneringen offentliggøres i tidsskriftet „Folkepensioneringen“, i hvilket tidsskrift der tillige offentliggøres årlige oplysninger om blindhetersætning og barnbidrag. Sygeforsikringens årsberetning fremtræder som en årlig publikation „Erkända sjukkassar“ i „Sveriges officiella statistik“. Nævnte publikation indeholder ligeledes statistiske oplysninger om moderskabshjælp og moderskabspenning. I „Sveriges officiella statistik“ offentliggøres ligeledes som en særlig publikation „Riksförsäkringsanstalten“, indeholdende oplysninger om ulykkesforsikringen. Endelig offentliggøres i „Sociala Meddelanden“ årsberetning fra „Erkända arbetslöshetskassar“ og årligen statistik for Mödranhjælpen.

Socialstyrelsen offentliggør statistikken for socialpolitikens øvrige områder. Således i „Sveriges officiella statistik“ den årlige publikation „Fattigvården“ og hvert tredje år publikationen „Samhällets barnavård“. Endvidere offentliggøres i „Sociala Meddelanden“ månedlige summariske oplysninger om arbejdsløshedsunderstøttelsen, medens beretningen om den samlede hjælpevirksomhed for arbejdsløse fremkommer i Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till arbetsmarknadsreglerande åtgärder. Endelig offentliggør Socialstyrelsen en årlig statistik om nykterhets- og alkoholistvården.

Oplysninger om kommunernes sociale udgifter findes i publikationen „Kommunernas finanser“ i serien „Sveriges officiella statistik“, medens oplysninger om statens udgifter må hentes fra „Budgetredovisningen“.

En årlig oversigt over de samlede sociale udgifter udarbejdes ikke, derimod er der i tidens løb udarbejdet en række detaljerede engangsgørelser af udgifterne ved den sociale virksomhed. Således i den af socialstyrelsen udgivne håndbog „Sociallagstiftning och socialt arbete i Sverige“. Endvidere i Betänkande angående finansstatistikens effektivisering („Statens offentliga utredningar 1942: 48), og mere udførligt i „Socialvårdens omfatta-

ning och kostnader efter 1930, utarbetad av 1941 års befolkningsutredning" (Statens offentliga utredningar 1944: 33).

I de nævnte opstillinger er opgørelserne foretaget efter ret forskellige principper såvel med hensyn til spørgsmålet om de sociale udgifters afgrænsning som med hensyn til deres opgørelse. Alle de nævnte opstillinger opfatter dog sociale udgifter ret vidt, idet de ikke blot medtager udgifterne ved de sociale sikringsordninger og udgifterne ved den offentlige understøttelsesvirksomhed, men også udgifterne til syge- og sundhedsvæsen, til støtte af boligbyggeriet og en række udgifter vedrørende regulering af arbejdsmarkedsforholdene.

I de to førstnævnte opstillinger har samfundets omkostninger været udgangspunktet, således at disse opstillinger i denne henseende stemmer overens med de danske og norske opstillinger over de samlede sociale udgifter.

Befolkningsutredningens oversigt har derimod belyst forholdet fra den nydendes synspunkt og har derfor set bort fra administrationsomkostningerne.

Sammendrag:

Som det fremgår af de foranstående redegørelser for socialstatistikken i de enkelte lande er arbejdsdelingen med hensyn til udarbejdelsen af de statistiske opgørelser over socialpolitikken enkelte områder nogenlunde den samme i Danmark, Norge og Sverige, idet redegørelserne for de sociale sikringsordninger i alle tre lande udarbejdes af de offentlige organer, der fører tilsyn med de pågældende områder, medens statistikken over de øvrige områder er centraliseret og udarbejdes henholdsvis i Det statistiske Departement, Statistisk Sentralbyrå og Socialstyrelsen. Medens der således er en betydelig lighed med hensyn til socialstatistikken organisation, er der naturligvis store forskelligheder i de statistiske opgørelses indhold som følge af den forskellige lovgivning i de enkelte lande. Det sidst anførte gælder i endnu højere grad, når man sammenligner Finlands socialstatistik med de tre andre landes, idet man i Finland på mange områder har søgt at løse de sociale sikringsproblemer anderledes end i de andre nordiske lande.

Den forskellige lovgivning har naturligvis også afspejlet sig i de omtalte opstillinger over de samlede sociale udgifter, der udarbejdes i Danmark, Norge og Sverige, navnlig med hensyn til grupperingen og opdelingen af udgifterne. Opstillingerne er heller ikke overensstemmende med hensyn til afgrænsningen af begrebet sociale udgifter, ligesom der ved opgørelsen er anvendt forskellige fremgangsmåder.

II.

Komiteens forslag til en fællesnordisk opstilling over de sociale udgifter.

Allerede ved opstilling af de samlede sociale udgifter for et enkelt land er der betydelige vanskeligheder med hensyn til afgørelse af, hvilke udgifter der skal tages med og ved fastlæggelse af fremgangsmåden ved opgørelsen, men vanskelighederne er naturligvis langt større, når der skal foretages en opgørelse efter ensartede retningslinier i lande med forskellig lovgivning og forskellig administrativ praksis.

Det har imidlertid været et hovedsynspunkt for komiteen under dens arbejde med de her behandlede problemer, at værdien af en fællesnordisk opstilling vil forringes væsentligt, hvis der ikke skabes mulighed for en i det store og hele ensartet afgrænsning

og gruppering af de udgifter, der medtages, eller hvis udgifterne ikke opgøres efter samme principper i alle landene. At samme sociale sikringsproblem eventuelt er søgt løst forskelligt i de nordiske lande, bør således ikke få indflydelse på, om udgiften til det pågældende formål medregnes, eller på, hvorledes udgiften placeres i opstillingen. I det følgende er der gjort rede for, hvorledes noget mere principielle spørgsmål vedrørende de sociale udgifters afgrænsning, opgørelse og gruppering er søgt løst i komiteens forslag til en fælles-nordisk opstilling.

1. Afgrænsning af begrebet sociale udgifter.

Det er næppe muligt at foretage en afgrænsning af sociale udgifter ved hjælp af et enkelt kriterium, der konsekvent kan fastholdes.

Hovedparten af det offentlige indtægter og udgifter fastlægges med hensyntagen til deres sociale virkninger. Medmindre man derfor opfatter den stillede opgave som gående ud på statistisk at belyse, hvilken virkning hele det offentlige socialt betoned økonomiske politik har på realindkomstens fordeling, er det således ikke et tilstrækkeligt krav, at de udgifter, der medregnes, skal være forårsaget af socialpolitisk motiverede foranstaltninger. En definition af sociale udgifter, der lægger vægt på, om de foranstaltninger, hvis udgifter medregnes, alene kommer trængende til gode, er en anden nærliggende udvej, der dog også må forkastes, idet der netop er en tendens til at se bort fra trængsmomentet i moderne socialpolitik.

Ved afgrænsning af de sociale udgifter er det derfor nødvendigt at tage flere kriterier i betragtning, herunder navnlig motiveringen for og virkningerne af de pågældende foranstaltninger, den historisk-traditionelle opfattelse, og i visse tilfælde også om personkredsen, der nyder fordel af foranstaltningerne, er begrænset til trængende.

Da opgaven som nævnt ikke kan opfattes som gående ud på at belyse de samlede sociale virkninger af det offentlige hele socialt betoned politik, må udgifterne til foranstaltninger, hvor det socialpolitiske motiv er udpræget sekundært, udelukkes. Det falder derfor naturligt at se bort fra de socialt betoned foranstaltninger, der alene vedrører de offentlige regnskabers indtægtsside, især indkomstudligningen gennem skattelovgivningen. På et enkelt punkt har komiteen dog ment at måtte fravige dette princip, idet man foreslår en opstilling af de samlede sociale udgifter, der gør det muligt at tage hensyn til at medregne værdien af den skatteindtægt, staten og kommunerne mister gennem de generelle børnefradrag ved beregningen af de personlige skatter, jfr. bilag 1. Motiveringen herfor er, at de generelle børnefradrag ved skatteberegningen med hensyn til motiv ganske må sidestilles med generelle kontante børnetilskud, som der er enighed om at medregne. Ved lovgivning om kontante børnetilskud inddrages børnefradragene ved skatteberegningen da også oftest i overvejelserne.

Til de sociale udgifter medregnes i de nordiske lande traditionelt udgifterne ved det offentlige forsørgelsesvæsen samt udgifterne til de sociale forsikringsordninger. Hertil kommer en række velfærdsudgifter til fordel for familie og børn, hvor motiverne vel ofte delvis er befolkningspolitiske, men hvor virkningerne er så udpræget af samme art som de, der opnås gennem den almindelige forsikrings- og forsørgelsespolitik, at komiteen har ment at måtte foreslå, at man medregner dem.

Afgrænsningsproblemerne iøvrigt opstår især med hensyn til, hvorvidt en række udgiftsposter under syge- og sundhedsvæsen, skolevæsen, almindelig konjunkturpolitik samt udgifter til rabatter og subventioner skal henregnes til de sociale udgifter.

Spørgsmålet om, i hvilket omfang udgifterne til det offentlige syge- og sundhedsvæsen skal medtages, har været genstand for nogen diskussion. En del af de herhen hørende opgaver indgår i de bestående sociale forsikrings- og forsørgelsesordninger, men i forskelligt omfang i de forskellige lande, og disse forskelligheder i den egentlige sociale lovgivning gør naturligvis, at også sygehusudgifterne kommer til at omfatte forskellige ydelser fra land til land. Udviklingen går vel iøvrigt nærmest i den retning, at en stigende del af det offentliges hjælpeforanstaltninger i sygdomstilfælde ydes over det almindelige syge- og sundhedsvæsen og ikke gennem sygeforsikringen. For at undgå, at udgiften til en offentlig hjælpeforanstaltning i sygdomstilfælde, der medtages i et land, fordi den der falder ind under sygeforsikringen, ikke udelades i et andet, hvor den ydes under det almindelige sygehusvæsen, er man derfor enedes om til sociale udgifter at henregne det offentliges samlede udgifter til syge- og sundhedsvæsen.

Det almindelige skolevæsen er i sin historiske oprindelse præget af sociale synspunkter, og trods den nyere tids udvikling i retning af at gøre skolevæsenet til en offentlig velfærdssag, er det stadig økonomisk set af største betydning for den ubemidlede del af befolkningen. Komiteen har dog, uanset disse hensyn, lagt overvejende vægt på, at skolevæsenet og visse andre socialt betonedede kulturopgaver er almindelige velfærdsforanstaltninger, og har derfor ikke fundet tilstrækkelig anledning til at inddrage dem under de sociale udgifter. Udgifterne til skolebespisning, der foruden dens efterhånden overvejende sundhedsmæssige begrundelse dog stadig i væsentlig grad også har socialt betonedede virkninger, foreslås dog medtaget. Det samme gælder visse andre overvejende socialt betonedede foranstaltninger for børn i den undervisningspligtige alder.

Problemet om afgrænsningen overfor almindelig konjunkturpolitisk motiverede udgifter kommer især frem i forbindelse med spørgsmålet, om udgifter til beskæftigelsesforanstaltninger skal medregnes. For at medtage de nævnte udgifter taler det synspunkt, at en udgift til samme formål må medregnes, uanset hvilken form hjælpen har i det foreliggende tilfælde, om det består i udbetaling af understøttelse eller i anvisning af arbejde. Det er således fra finsk side blevet anført, at hjælpen til arbejdsløse i Finland ganske overvejende har haft form af anvisning af nødhjælpsarbejde, hvorfor det vil give et skævt billede af, hvad der i Finland gøres mod arbejdsløsheden i sammenligning med de andre landes indsats, hvis man udelukkende holder sig til at medtage udgifter til understøttelsen under hjælp til arbejdsløse. Imod at medtage udgiften til nødhjælpsarbejder og lign. i de sociale udgifter taler først og fremmest vanskeligheden ved at finde en passende afgrænsning mellem sådanne arbejder og den øvrige konjunkturpolitik. Nødhjælpsarbejder er ofte anlægsarbejder, og et vigtigt led i det offentliges konjunkturpolitik er netop, at også normale anlægsarbejder lægges på et tidspunkt, hvor de passer i det konjunkturpolitiske leje.

Komiteen er enedes om at foreslå indtil videre at medtage lønudgifterne til beskæftigelsesarbejder, der helt træder i stedet for udbetaling af understøttelse til arbejdsløse. Et kriterium for, om en beskæftigelsesforanstaltning er af den karakter, kan dels være, hvilke organer der administrerer det pågældende arbejde, dels om den arbejdsløse har pligt til at modtage det anviste arbejde.

Tilskud til producenter og forbrugere med det formål at modvirke prisstigning har udgjort betydelige beløb i årene under og efter krigen. Især tilskud, der udelukkende tilfalder mindrebemidlede, men også de generelle tilskud har i deres virkninger ubestridelige lighedspunkter med de sociale udgifter. Ved i al almindelighed at medtage sådanne tilskud

vil begrebet sociale udgifter imidlertid blive udstrakt til at omfatte store dele af den ekstraordinære økonomiske politik, der i hvert fald med hensyn til motiveringen adskiller sig betydelig fra den egentlige socialpolitik. Komiteen er derfor af den opfattelse, at der af disse udgifter kun bør medregnes udgifter til rabatkort, som tildeles efter trangsundersøgelse, idet motiveringen for rabatordninger af denne art må søges i de samme hensyn, som ligger til grund for den almindelige socialpolitik.

Komiteen har endvidere drøftet, om man skal medtage udgifterne til den almindelige boligstøttelovgivning. De foranstaltninger, der er truffet til støtte af boligbyggeriet, er ret forskellige fra land til land; men boligpolitikken i de nordiske lande fremtræder dog som et selvstændigt afgrænset område, der både med hensyn til formål og virkemidler adskiller sig væsentligt fra den almene socialpolitik. Under hensyn hertil foreslår komiteen, at man ikke medregner udgifterne til den almindelige boligstøttelovgivning i de samlede sociale udgifter, men dog i en note til selve opstillingen oplyser, hvor store de samlede udgifter til dette formål er. Udgifterne til huslejetilskud til børnerige familier og til drift af billige boliger for alderdomspensionister er dog så udpræget af samme karakter som en række udgifter, der indgår i den fælles opstilling, at komiteen finder, at disse udgifter bør medtages i selve opstillingen; man har endvidere ud fra lignende synspunkter vedtaget at medtage udgiften til afskrivning af kapitaltab og administration i forbindelse med bosættelselånene.

Spørgsmålet, om arbejdsgivernes udgifter til løn til funktionærer og arbejdere under sygdom skal medregnes, hvor disse ydelser er lovfæstede, har været rejst. Motiveringen for at medtage dem er, at disse forpligtelser må ligestilles med andre obligatoriske bidrag, f. eks. til arbejdsløshedsforsikring og ulykkesforsikring. Komiteens opfattelse er her den, at man skal medtage dem, hvor det — som det er tilfældet i Finland — drejer sig om ydelser, der klart træder i stedet for en lovpligtig sygeforsikring for arbejdere, men at man iøvrigt ikke skal medtage arbejdsgivernes udgifter til løn under funktionærernes eller arbejderens sygdom.

Indenfor alle de nævnte områder medtages alene driftsudgifterne. Hvor det drejer sig om kapitaludgifter, kan der alene blive tale om at medtage eventuelle udgifter til forrentning og afskrivning.

Hvilke enkelte udgiftsposter, der er medtaget i opstillingen, skal iøvrigt ikke opremses, idet man skal henvise til bilag 3, hvor forspalten til den af komiteen foreslåede fællesnordiske opstilling gengives, og hvor det for hvert af landene angives, hvilke sociale udgifter der medtages under forspaltens enkelte poster.

2. Fremgangsmåden ved opgørelsen.

Ved opgørelsen af samfundets samlede sociale udgifter kan anvendes forskellige metoder fremkommet ved kombination af følgende fremgangsmåder.

a) Ved „samtlige sociale udgifter“ kan man forstå enten det offentlige udgifter alene, d. v. s. den del af udgifterne til de sociale ydelser, der skal dækkes gennem de almindelige skatter, eller summen af de beløb, der er kommet til udbetaling til de understøttede eller forsikrede uden hensyn til, om de betales af det offentlige eller helt eller delvis dækkes af kontingenter og præmier fra den kreds, der kan få fordel af foranstaltningen, eller af personer og institutioner, der er forpligtiget til at bidrage til udgifterne ved disse.

b) De samlede sociale udgifter bliver endvidere forskellige alt efter, om man medtager eller udelader det offentlige (herunder medregnet de sociale forsikringsinstitutter) administrationsudgifter.

c) Ved opgørelse af forsikringsinstitutternes udgifter kan man holde sig til forsikringsydelse (administration), eller man kan tillige tage hensyn til forsikringsinstitutternes renteudgifter og henlæggelser respektive renteindtægter og formueforbrug.

d) Man får endelig forskellige totaludgifter, alt efter om man tager hensyn til de i regnskabsperiodens løb indgåede refusioner fra understøttede eller ej.

Som allerede nævnt under 1. omfatter den sædvanlige opfattelse af de sociale udgifter, som komiteen i denne henseende tilslutter sig, også de sociale forsikringsinstitutters udgifter. Der er endvidere næppe tvivl om, at det i en oversigt over de samlede sociale udgifter må være samfundets nettoudgifter, der har interesse, således at der må tages hensyn til refusioner fra de understøttede.

Opgør man de sociale udgifter eksklusive administrationsudgifter og uden at tage hensyn til forsikringsinstitutternes renteudgifter (respektive renteindtægter) og formueforskydninger, får man de „modtagne ydelser“ frem og ser således forholdet fra de modtagendes synspunkt, medens man ved at medregne administrationsomkostningerne og tage hensyn til forsikringsinstitutternes renteudgifter (indtægter) og formueforskydninger betragter forholdet fra et omkostningssynspunkt, jfr. redegørelsen i kapitel I for den danske sondring mellem „egentlige“ og „samtlige“ udgifter.

Komiteen er af den opfattelse, at en fællesnordisk opstilling helst bør gøre det muligt at anlægge begge synsvinkler; men man er samtidig klar over, at det næppe fuldtud lader sig gennemføre.

I de tilfælde, hvor selve ydelsen og administrationen er identiske, som det f. eks. er tilfældet med arbejdsanvisningen, er det naturligvis ikke muligt at udskille en del af omkostningerne som administrationsudgifter. Også i andre tilfælde kan en udskillelse af udgifterne til administration vanskeligt gennemføres, og som det fremgår af nedenstående gengivelse af hovedet i den af komiteen foreslåede opstilling, har komiteen valgt at angive samtlige sociale udgifter, der angiver udgifterne set fra de ydendes side og ialt sociale udgifter og tjenester, der angiver udgifterne set fra modtagernes side, men inklusive administration. I en note til opstillingen er det tanken at specificere administrationen, hvor det er muligt.

Udgifts- grupper	Samtlige sociale udgifter					Overforsler fra fonds + til fonds -	I alt sociale udgifter og tjenester
	Staten	Kommu- nerne	Arbejds- giverne	Befolk- ningen	I alt		

Af det anførte forslag til tabellens hoved fremgår det endvidere, at komiteen foreslår samtlige sociale udgifter fordelt efter hvem der „bærer“ dem, staten, kommunerne, arbejdsgiverne og befolkningen (de forsikrede).

Ved opdelingen på staten og kommunerne er det komiteens opfattelse, at der skal lægges vægt på, om udgifterne dækkes ved centrale eller lokale foranstaltninger. Man har fra dansk side rejst spørgsmålet, om de udgifter, der bæres af den „fælleskommunale udligningsfond“, skal regnes som statslige eller kommunale udgifter. Fonden godtgør kommunerne visse brøkdele af deres sociale udgifter (foruden andele af skole- og medicinal-

udgifterne), og dens indtægter består af fra hele landet ensartede personlige indkomstskatter. Komiteen mener, at udligningsfondens udgifter i overensstemmelse med det anførte kriterium for afgrænsningen mellem statslige og kommunale udgifter må betragtes som statsudgifter.

En vanskelighed i forbindelse med opgørelsen af den fællesnordiske oversigt opstår, fordi de enkelte landes statistik over de sociale udgifter arbejder med forskellige regnskabsperioder. Finland, Norge og Sverige anvender således kalenderåret, medens Danmark anvender perioden 1. april—31. marts som regnskabsperiode. Der er imidlertid enighed om, at det næppe er af større betydning, om de tal, der samles i en fælles oversigt, vedrører lidt forskellige tidsperioder, idet der allerede ved opstillingen af de enkelte landes socialstatistik foretages sammenlægning af tal, der vedrører lidt forskellige tidsperioder. En del af de udgifter, der indgår i de norske og svenske tal, vedrører således statens regnskabsår 1. juli—30. juni, ligesom enkelte af de danske udgifter vedrører kalenderåret.

Under hensyn til, at tallene i oversigterne helst skal kunne sammenlignes med den løbende statistik i de enkelte lande, er det komiteens opfattelse, at man ikke bør omregne på tallene for at få helt overensstemmende regnskabsperioder. De finske, norske og svenske tal i oversigten vil derfor blive angivet som vedrørende kalenderåret, medens de danske tal vil vedrøre regnskabsåret 1. april til 31. marts, i overensstemmelse med socialstatistikken i de pågældende lande.

3. Udgiftsposternes gruppering og rækkefølge.

Spørgsmålet om, hvorledes de udgifter, der indgår i opstillingen, skal grupperes, bliver et spørgsmål af langt større betydning, når der skal udarbejdes en samlet oversigt over de sociale udgifter i flere lande, end ved opstillingen af de sociale udgifter for et enkelt land. I det sidste tilfælde vil en gruppering ganske naturligt følge lovgivningen i det pågældende land, mens det ved en opstilling omfattende flere lande netop gælder om at nå frem til en gruppering, der helt har frigjort sig fra lovgivningen i de enkelte lande. Der har i komiteen været enighed om, at ved sammenligning af udgiftsposterne fra land til land må transårsagen være hovedkriteriet for, hvilke udgifter der skal sammenstilles. Man har imidlertid diskuteret, om man herudover skulle opdele i nogle hovedgrupper efter eet eller flere andre kriterier.

Det første spørgsmål, der rejser sig i denne forbindelse, er, om man skal opretholde delingen mellem forsikring og forsorg. Under hensyn til, at det ikke er usædvanligt, at hjælp, der har til formål at dække samme transårsag, ydes som forsikringshjælp i nogle lande og som forsorgshjælp i andre, har komiteen ikke ment, at denne sondring bør opretholdes.

Som nævnt i afsnit 1, og som det iøvrigt fremgår af bilag 2 og 3, er der i de samlede sociale udgifter medregnet udgifter til en række foranstaltninger, der overvejende er befolkningspolitisk motiveret. Komiteen har derfor diskuteret, om man burde sondre mellem egentlige sociale udgifter og befolkningspolitiske udgifter i opstillingen. Da det imidlertid næppe er muligt at opstille en blot nogenlunde klar afgrænsning mellem de to grupper, har man heller ikke ment, at denne sondring kan opretholdes. Det er derfor komiteens standpunkt, at man bør søge at nå frem til en gruppering, hvor det eneste kriterium er transårsagen.

Indenfor en gruppering efter transårsag skal komiteen foreslå følgende hovedgrupper:

- I. Sygdom.
- II. Ulykkestilfælde under arbejde og arbejderbeskyttelse.
- III. Arbejdsløshed.
- IV. Alderdom, invaliditet m. m.
- V. Familie og børn.
- VI. Almindelig og uspecificeret hjælp i trangtilfælde.
- VII. Udgifter ved personskader forårsaget ved krigs- og militærulykker.

Med hensyn til grupperingen af underposterne i opstillingen skal henvises til bilagene.

Spørgsmålet om rækkefølgen af opstillingens poster har været diskuteret i komiteen. Der er dog enighed om, at det næppe er muligt at motivere en bestemt rækkefølge for samtlige udgiftsposter med et generelt princip som f. eks. historisk, d. v. s. efter hvornår de forskellige hjælpearter er blevet lovfæstet i de nordiske lande, eller efter hvornår de forskellige hjælpearter bliver aktuelle for borgerne i livets løb. Den i forslaget angivne rækkefølge for hovedgrupperne, hvor de sociale foranstaltninger, der har betydning for den videste kreds af befolkningen, er nævnt først, medens de foranstaltninger, der kun er aktuelle for mindre grupper, er nævnt sidst, gør derfor ikke krav på noget større fortrin frem for en eventuel anden.

4. Offentliggørelsen af den fællesnordiske oversigt.

De endelige tal for samtlige sociale udgifter foreligger i Danmark omkring et år efter udlobet af den periode, tallene vedrører, og i Finland, Norge og Sverige noget senere.

Komiteen har diskuteret den mest praktiske form for oversigtens offentliggørelse, og der er enighed om at henstille til de institutioner, der udarbejder den centrale socialstatistik i de enkelte lande, hvert år at udarbejde tabellen og stille den til rådighed for de øvrige nordiske lande med de nødvendige kommentarer. Det ligger formentlig udenfor komiteens opgave at give anvisning på, hvorledes offentliggørelsen bør finde sted i de enkelte lande, men man har dog anset det for mest praktisk, om eet af landene efter tur påtager sig at sikre indsamlingen af oversigterne og foretage en samlet offentliggørelse.

I bilag 1 er angivet en oversigt over de samlede sociale udgifter i Danmark, Finland, Norge og Sverige i 1947 og 1948, og i bilag 2 a—d er de samlede sociale udgifter i 1948 fordelt efter, hvem der finansierer dem.

III.

De samlede sociale udgifters relative størrelse.

En videregående sammenligning af socialpolitikken i de enkelte lande er først mulig, når en række detaljerede oplysninger fra socialpolitikens områder, først og fremmest om den personkreds, der nyder fordel af foranstaltningen, tages i betragtning. Som nævnt i indledningen vil spørgsmålet om en koordinering af personstatistikken m. v. først blive behandlet i en senere del af betænkningen.

Selv om man ser bort fra de forskelligheder, der skyldes den forskellige beregning og administration, og som fremgår af den mere detaljerede socialstatistik, kan de samlede sociale udgifter dog ikke umiddelbart sammenlignes fra land til land. Udgifterne er angivet i de respektive landes møntsort og er derfor påvirket af de forskellige prisniveauer.

Yderligere må der tages hensyn til den forskellige erhvervsstruktur, velstandsniveauet og befolkningens størrelse. Komiteen har derfor diskuteret ønskeligheden af at offentliggøre visse relative tal sammen med de årlige oversigter over de samlede sociale udgifter.

Da det er vanskeligt ved en forholdsvis simpel beregning at korrigere forskelle i prisniveauernes højde, egner sådanne beregninger sig næppe til anvendelse i forbindelse med de årlige oversigter. Komiteen skal derimod foreslå, at man i forbindelse med offentliggørelsen af de samlede sociale udgifter angiver deres størrelse pr. indbygger samt den andel, de udgør af nationalindkomsten. Hermed opnår man et forholdsvis simpelt mål for de sociale udgifters relative højde. For tillige at få et indtryk af den finansielle belastning for det offentlige foreslås det videre at angive statens og kommunernes samlede sociale udgifter i procent af de samlede driftsudgifter.

I bilag 4 a, b og c er for 1947 og 1948 angivet henholdsvis størrelsen af de sociale udgifter pr. indbygger, samtlige sociale udgifters andel af nationalindkomsten og statens og kommunernes sociale udgifter i procent af de samlede driftsudgifter.

BILAG

*Det endelige materiale til de meddelte oversigter er
afgivet fra de respektive lande op til november 1950.*

**De samlede sociale udgifter i Danmark, Finland, Norge og Sverige i årene
1948 og 1947 (1948/49 og 1947/48).**

	1948 (1948/49)				1947 (1947/48)			
	Danmark	Finland	Norge	Sverige	Danmark	Finland	Norge	Sverige
	1000 d. kr.	1000 mk.	1000 n. kr.	1000 sv. kr.	1000 d. kr.	1000 mk.	1000 n. kr.	1000 sv. kr.
<i>I. Sygdom.</i>								
1. Sygeforsikring og tilsvarende hjælp ydet af det offentlige . . .	159 934	2 503 401	186 640	142 900	153 360	1 757 351	172 375	136 869
2. Det off. læge-, jordemoder-, sygehus- og sundhedsvæsen	238 327	2 941 138	65 033	255 166	221 343	1 951 538	53 316	212 131
3. Forsorg for særlige grupper af syge (tuberkuløse, epileptikere, sindssyge, åndssvage og alkoholister)	56 056	746 915	58 703	138 349	53 603	420 945	51 398	130 287
4. Folketandpleje	2 920	—	5 583	12 564	2 398	—	5 084	9 687
5. Andet	—	—	2 561	16 126	—	—	1 813	13 249
Ialt I . . .	457 237	6 191 454	318 520	565 105	430 704	4 129 834	283 986	502 223
<i>II. Ulykkestilfælde under arbejde og arbejderbeskyttelse.</i>								
1. Ulykkesforsikring . .	30 678	1 378 778	33 051	79 282	16 841	867 799	24 379	78 520
2. Arbejderbeskyttelse .	2 341	19 572	1 188	1 697	2 140	8 330	839	1 826
Ialt II . . .	33 019	1 398 350	34 239	80 979	18 981	876 129	25 218	80 346
<i>III. Arbejdsløshed.</i>								
1. Arbejdsløshedsforsikring og andre konstante understøttelser	179 457	12 241	33 669	38 040	160 939	10 194	32 344	30 264
2. Arbejdsanvisning . .	2 612	81 204	4 307	18 665	2 929	55 826	3 779	17 421
3. Uddannelse og omskoling af arbejdsløse	2 404	407 367	379	4 250	1 539	276 191	—	5 971
4. Offentlige arbejder for arbejdsløse	23 668	175 376	3 098	10 190	13 880	68 715	5 407	9 830
Ialt III . . .	208 141	676 188	41 453	71 145	179 287	410 926	41 530	63 486
<i>IV. Alderdom, invaliditet m. m.</i>								
1. Alderdomspensioner .	364 694	4 179 126	128 727	794 150	311 381	2 667 098	116 919	354 644
2. Invalidespensioner . .	90 622		9 498		79 335		8 545	
3. Forsorg for invalider	10 091	122 259	2 825	20 219	8 622	57 334	3 109	20 428
4. Enkepensioner	—	331 876	—	1 275	—	152 610	—	—
5. Alderdomshjem	33 880	2 500	13 891	—	30 931	—	10 567	—
6. Aldersrenteboliger . .	6 247	—	—	10 075	5 511	—	—	6 973
Ialt IV . . .	505 534	4 635 761	154 941	825 719	435 780	2 877 042	139 140	382 045

	1948 (1948/49)				1947 (1947/48)			
	Danmark	Finland	Norge	Sverige	Danmark	Finland	Norge	Sverige
	1000 d. kr.	1000 mk.	1000 n. kr.	1000 sv. kr.	1000 d. kr.	1000 mk.	1000 n. kr.	1000 sv. kr.
<i>V. Familie og børn.</i>								
1. Foranstaltninger til fordel for mødre og småbørn.....	66 757	428 491	501	32 232	54 268	257 018	411	31 130
2. Vuggestuer, børnehaver, daghjem o. l.	14 984	76 006	984	—	12 556	46 386	999	—
3. Kontante børnetilskud.....	6 012	5 505 606	75 005	435 229	5 086	1 573 862	74 728	12 060
4. Forskudsvis udrede-	12 124	—	129	3 919	8 375	—	177	2 867
de børnebidrag.....	27 465	619 058	7 641	33 170	28 717	396 281	7 865	33 958
5. Børneværn.....	8 058	789 484	2 557	22 466	2 767	521 849	2 631	21 272
6. Skolemåltider.....	2 605		745	—	2 285		684	—
7. Skolelæger.....	—	3 652	1 172	7 276	—	1 357	480	4 817
8. Foranstaltninger til aflastning af husmødre.....	—	22 772	7 677	309	—	18 581	6 703	575
9. Omkostninger ved bosættelseslån.....	1 552	11 958	165	15 781	2 876	9 474	60	11 591
10. Huslejetilskud til børnerige familier ..	—	18 167	1 068	21 744	—	4 969	830	18 770
11. Andet.....								
Ialt V...	139 557	7 475 194	97 644	572 126	116 930	2 829 777	95 568	137 040
<i>VI. Almindelig og uspecifiseret hjælp i trangstilfælde.....</i>	47 237	4 805 686	38 967	75 812	43 370	1 897 583	41 171	171 609
<i>VII. Udgifter ved personskader forårsaget ved krigs- og militærulykker.....</i>	5 830	3 912 077	29 800	12 000	5 767	1 350 139	26 026	11 712
Tilsammen I—VII...	1 396 555	29 094 710	715 564	2 202 886	1 230 819	14 371 430	652 639	1 348 461
<i>VIII. Centrale administrationsudgifter...</i>	22 574	151 844	2 306	30 435	20 631	160 106	2 442	28 130
Ialt...	1 419 129	29 246 554	717 870	2 233 321	1 251 450	14 531 536	655 081	1 376 591
Beregnet skattefradrag for børn.....	90 000	2 455 000	117 000	—	90 000	2 550 000	105 000	140 000
Ialt socialudgifter incl. skattefradrag.....	1 509 129	31 701 554	834 870	2 233 321	1 341 450	17 081 536	760 081	1 516 591

**De samlede sociale udgifter i Danmark i 1948 (1948 49),
fordelt efter hvem der finansierer dem.**

	Samtlige sociale udgifter					Over- førsler: fra fonds + til fonds ÷ m. v.	Ialt sociale udgifter og tje- nester ¹⁾
	Staten	Kommunerne	Arbejdsgiverne	Befolkningen	Ialt		
	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.
<i>I. Sygdom.</i>							
1. Sygeforsikring og tilsvarende hjælp ydet af det offentlige...	33 795	20 829	—	105 310	159 934 ÷	6 711	153 223
2. Det off. læge-, jordemoder-, sygehus- og sundhedsvæsen ...	113 078	125 249	—	—	238 327	—	238 327
3. Forsorg for særlige grupper af syge (tuberkuløse, epileptikere, sindssyge, åndssvage og alkoholistere).....	50 606	5 450	—	—	56 056	—	56 056
4. Folketandpleje.....	2 624	296	—	—	2 920	—	2 920
5. Andet.....	—	—	—	—	—	—	—
Ialt I...	200 103	151 824	—	105 310	457 237 ÷	6 711	450 526
<i>II. Ulykkestilfælde under arbejde og arbejderbeskyttelse.</i>							
1. Ulykkesforsikring.....	5 581	700	24 397	—	30 678	—	30 678
2. Arbejderbeskyttelse.....	2 341	—	—	—	2 341	—	2 341
Ialt II...	7 922	700	24 397	—	33 019	—	33 019
<i>III. Arbejdsløshed.</i>							
1. Arbejdsløshedsforsikring og andre kontante understøttelser...	79 966	12 828	9 900	76 763	179 457 ÷	21 366	158 091
2. Arbejdsanvisning.....	1 858	754	—	—	2 612	—	2 612
3. Uddannelse og omskoling af arbejdsløse.....	2 288	116	—	—	2 404	—	2 404
4. Offentlige arbejder for arbejdsløse.....	18 703	4 965	—	—	23 668	—	23 668
Ialt III...	102 815	18 663	9 900	76 763	208 141 ÷	21 366	186 775
<i>IV. Alderdom, invaliditet m. m.</i>							
1. Alderdomspensioner.....	255 264	109 430	—	—	364 694	—	364 694
2. Invalidepensioner.....	58 954	8 856	6 390	16 422	90 622 +	48	90 670
3. Forsorg for invalider.....	9 931	160	—	—	10 091	—	10 091
4. Enkepensioner.....	—	—	—	—	—	—	—
5. Alderdomshjem.....	17 681	16 199	—	—	33 880	—	33 880
6. Aldersrenteboliger.....	1 608	4 639	—	—	6 247	—	6 247
Ialt IV...	343 438	139 284	6 390	16 422	505 534 +	48	505 582

	Samtlige sociale udgifter					Over- førsler: fra fonds + til fonds ÷ m. v.	Ialt sociale udgifter og tje- nester ¹⁾
	Staten	Kommu- nerne	Arbejds- giverne	Befolk- ningen	Ialt		
	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.
<i>V. Familie og børn.</i>							
1. Foranstaltninger til fordel for mødre og småbørn.....	55 897	6 340	—	4 520	66 757	—	66 757
2. Vuggestuer, børnehaver, dag- hjem o. l.....	9 284	5 700	—	—	14 984	—	14 984
3. Kontante børnetilskud.....	3 435	2 577	—	—	6 012	—	6 012
4. Forskudsvis udredede børne- bidrag.....	12 124	—	—	—	12 124	—	12 124
5. Børneværn.....	18 027	9 438	—	—	27 465	—	27 465
6. Skolemåltider.....	2 686	5 372	—	—	8 058	—	8 058
7. Skolelæger.....	—	2 605	—	—	2 605	—	2 605
8. Foranstaltninger til aflastning af husmødre.....	—	—	—	—	—	—	—
9. Omkostninger ved bosættelses- lån.....	—	—	—	—	—	—	—
10. Huslejetilskud til børnerige fa- milier.....	776	776	—	—	1 552	—	1 552
11. Andet.....	—	—	—	—	—	—	—
Ialt V...	102 229	32 808	—	4 520	139 557	—	139 557
<i>VI. Almindelig og uspecificeret hjælp i trangstilfælde.....</i>	5 694	41 543	—	—	47 237	—	47 237
<i>VII. Udgifter ved personskader for- årsaget ved krigs- og militær- ulykker.....</i>	5 830	—	—	—	5 830	—	5 830
Tilsammen I—VII..	768 031	384 822	40 687	203 015	1 396 555 ÷	28 029	1 368 526
<i>VIII. Centrale administrations- udgifter.....</i>	3 044	19 530	—	—	22 574	—	22 574
Ialt...	771 075	404 352	40 687	203 015	1 419 129 ÷	28 029	1 391 100
Beregnet skattefradrag for børn...	c. 42 300	47 700	—	—	c. 90 000	—	c. 90 000
Ialt socialudgifter incl. skattefradrag	813 375	452 052	40 687	203 015	1 509 129 ÷	28 029	1 481 100

¹⁾ Udover de under VIII anførte administrationsudgifter omfatter tallene følgende udgifter til administration: I. Sygdom 19 206 000 kr., II. Ulykkestilfælde under arbejde 2 694 000 kr., III. Arbejdsløshed 9 565 000 kr., IV. Alderdom m. m. 3 325 000 kr., V. Familie og børn 1 201 000 kr.
 Anm. Udgifter til støtte af boligbyggeri, der udgør følgende: Staten 9 500 000 kr., kommunerne 1 700 000 kr., indgår ikke i tallene.

**De samlede sociale udgifter i Danmark i 1948 (1948 49),
fordelt efter hvem der finansierer dem.**

	Samtlige sociale udgifter					Over- førsler: fra fonds + til fonds ÷ m. v.	Ialt sociale udgifter og tje- nester ¹⁾
	Staten	Kommunerne	Arbejdsgiverne	Befolkningen	Ialt		
	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.
<i>I. Sygdom.</i>							
1. Sygeforsikring og tilsvarende hjælp ydet af det offentlige...	33 795	20 829	—	105 310	159 934 ÷	6 711	153 223
2. Det off. læge-, jordemoder-, sygehus- og sundhedsvæsen...	113 078	125 249	—	—	238 327	—	238 327
3. Forsorg for særlige grupper af syge (tuberkuløse, epileptikere, sindssyge, åndssvage og alkoholister).....	50 606	5 450	—	—	56 056	—	56 056
4. Folketandpleje.....	2 624	296	—	—	2 920	—	2 920
5. Andet.....	—	—	—	—	—	—	—
Ialt I...	200 103	151 824	—	105 310	457 237 ÷	6 711	450 526
<i>II. Ulykkestilfælde under arbejde og arbejderbeskyttelse.</i>							
1. Ulykkesforsikring.....	5 581	700	24 397	—	30 678	—	30 678
2. Arbejderbeskyttelse.....	2 341	—	—	—	2 341	—	2 341
Ialt II...	7 922	700	24 397	—	33 019	—	33 019
<i>III. Arbejdsløshed.</i>							
1. Arbejdsløshedsforsikring og andre kontante understøttelser..	79 966	12 828	9 900	76 763	179 457 ÷	21 366	158 091
2. Arbejdsanvisning.....	1 858	754	—	—	2 612	—	2 612
3. Uddannelse og omskoling af arbejdsløse.....	2 288	116	—	—	2 404	—	2 404
4. Offentlige arbejder for arbejdsløse.....	18 703	4 965	—	—	23 668	—	23 668
Ialt III...	102 815	18 663	9 900	76 763	208 141 ÷	21 366	186 775
<i>IV. Alderdom, invaliditet m. m.</i>							
1. Alderdomspensioner.....	255 264	109 430	—	—	364 694	—	364 694
2. Invalidepensioner.....	58 954	8 856	6 390	16 422	90 622 +	48	90 670
3. Forsorg for invalider.....	9 931	160	—	—	10 091	—	10 091
4. Enkepensioner.....	—	—	—	—	—	—	—
5. Alderdomshjem.....	17 681	16 199	—	—	33 880	—	33 880
6. Aldersrenteboliger.....	1 608	4 639	—	—	6 247	—	6 247
Ialt IV...	343 438	139 284	6 390	16 422	505 534 +	48	505 582

	Samtlige sociale udgifter					Over- førsler: fra fonds + til fonds ÷ m. v.	Ialt sociale udgifter og tje- nester ¹⁾
	Staten	Kommunerne	Arbejdsgiverne	Befolkningen	Ialt		
	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.
<i>V. Familie og børn.</i>							
1. Foranstaltninger til fordel for mødre og småbørn.....	55 897	6 340	—	4 520	66 757	—	66 757
2. Vuggestuer, børnehaver, dag-hjem o. l.....	9 284	5 700	—	—	14 984	—	14 984
3. Kontante børnetilskud.....	3 435	2 577	—	—	6 012	—	6 012
4. Forskudsvis udredede børnebidrag.....	12 124	—	—	—	12 124	—	12 124
5. Børneværn.....	18 027	9 438	—	—	27 465	—	27 465
6. Skolemåltider.....	2 686	5 372	—	—	8 058	—	8 058
7. Skolelæger.....	—	2 605	—	—	2 605	—	2 605
8. Foranstaltninger til aflastning af husmødre.....	—	—	—	—	—	—	—
9. Omkostninger ved bosættelseslån.....	—	—	—	—	—	—	—
10. Huslejetilskud til børnerige familier.....	776	776	—	—	1 552	—	1 552
11. Andet.....	—	—	—	—	—	—	—
Ialt V...	102 229	32 808	—	4 520	139 557	—	139 557
<i>VI. Almindelig og uspecificeret hjælp i trangstilfælde</i>	5 694	41 543	—	—	47 237	—	47 237
<i>VII. Udgifter ved personskader forårsaget ved krigs- og militærulykker</i>	5 830	—	—	—	5 830	—	5 830
Tilsammen I—VII..	768 031	384 822	40 687	203 015	1 396 555 ÷	28 029	1 368 526
<i>VIII. Centrale administrationsudgifter</i>	3 044	19 530	—	—	22 574	—	22 574
Ialt...	771 075	404 352	40 687	203 015	1 419 129 ÷	28 029	1 391 100
Beregnet skattefradrag for børn...	c. 42 300	47 700	—	—	c. 90 000	—	c. 90 000
Ialt socialudgifter incl. skattefradrag	813 375	452 052	40 687	203 015	1 509 129 ÷	28 029	1 481 100

¹⁾ Udover de under VIII anførte administrationsudgifter omfatter tallene følgende udgifter til administration: I. Sygdom 19 206 000 kr., II. Ulykkestilfælde under arbejde 2 694 000 kr., III. Arbejdsløshed 9 565 000 kr., IV. Alderdom m. m. 3 325 000 kr., V. Familie og børn 1 201 000 kr.
 Anm. Udgifter til støtte af boligbyggeri, der udgør følgende: Staten 9 500 000 kr., kommunerne 1 700 000 kr., indgår ikke i tallene.

**De samlede sociale udgifter i Finland i 1948 (1948/49),
fordelt efter hvem der finansierer dem.**

	Samtlige sociale udgifter					Over-	Ialt
	Staten	Kommu- nerne	Arbejds- giverne	Befolk- ningen	Ialt	forsler: fra fonds + til fonds ÷ m. v.	sociale udgifter og tje- nester ¹⁾
	1000 mk.	1000 mk.	1000 mk.	1000 mk.	1000 mk.	1000 mk.	1000 mk.
<i>I. Sygdom.</i>							
1. Sygeforsikring og tilsvarende hjælp ydet af det offentlige...	250 000	160 000	1 852 700	240 701	2 503 401	÷ 72 735	2 430 666
2. Det off. læge-, jordemoder-, sygehus- og sundhedsvæsen ...	1 050 002	1 891 136	—	—	2 941 138	—	2 941 138
3. Forsorg for særlige grupper af syge (tuberkuløse, epileptikere, sindssyge, åndssvage og alko- holister).....	727 987	18 928	—	—	746 915	—	746 915
4. Folketandpleje.....	—	—	—	—	—	—	—
5. Andet.....	—	—	—	—	—	—	—
Ialt I...	2 027 989	2 070 064	1 852 700	240 701	6 191 454	÷ 72 735	6 118 719
<i>II. Ulykkestilfælde under arbejde og arbejderbeskyttelse.</i>							
1. Ulykkesforsikring.....	119 598	—	1 259 180	—	1 378 778	÷ 532 320	846 458
2. Arbejderbeskyttelse.....	19 572	—	—	—	19 572	—	19 572
Ialt II...	139 170	—	1 259 180	—	1 398 350	÷ 532 320	866 030
<i>III. Arbejdsløshed.</i>							
1. Arbejdsløshedsforsikring og an- dre kontante understøttelser...	2 089	—	—	10 152	12 241	÷ 6 790	5 451
2. Arbejdsanvisning.....	63 066	18 138	—	—	81 204	—	81 204
3. Uddannelse og omskoling af ar- bejdsløse.....	393 067	14 300	—	—	407 367	—	407 367
4. Offentlige arbejder for arbejds- løse.....	175 376	—	—	—	175 376	—	175 376
Ialt III...	633 598	32 438	—	10 152	676 188	÷ 6 790	669 398
<i>IV. Alderdom, invaliditet m. m.</i>							
1. Alderdomspensioner.....	213 528	105 548	1 843 305	2 016 745	4 179 126	÷ 3 566 574	612 552
2. Invalidepensioner.....	122 259	—	—	—	122 259	—	122 259
3. Forsorg for invalider.....	287 101	—	—	44 775	331 876	+ 8 378	340 254
4. Enkepensioner.....	2 500	—	—	—	2 500	—	2 500
5. Alderdomshjem.....	—	—	—	—	—	—	—
6. Aldersrenteboliger.....	—	—	—	—	—	—	—
Ialt IV...	625 388	105 548	1 843 305	2 061 520	4 635 761	÷ 3 558 196	1 077 565

	Samtlige sociale udgifter					Over- førsler: fra fonds + til fonds ÷ m. v.	Ialt sociale udgifter og tje- nester ¹⁾
	Staten	Kommu- nerne	Arbejds- giverne	Befolk- ningen	Ialt		
	1000 mk.	1000 mk.	1000 mk.	1000 mk.	1000 mk.	1000 mk.	1000 mk.
<i>V. Familie og børn.</i>							
1. Foranstaltninger til fordel for mødre og småbørn.....	403 104	25 387	—	—	428 491	—	428 491
2. Vuggestuer, børnehaver, dag- hjem o. l.....	76 006	—	—	—	76 006	—	76 006
3. Kontante børnetilskud.....	1 246 258	130 000	4 129 348	—	5 505 606	—	5 505 606
4. Forskudsvis udredeede børne- bidrag.....	—	—	—	—	—	—	—
5. Børneværn.....	99 702	519 356	—	—	619 058	—	619 058
6. Skolemåltider.....	440 199	349 285	—	—	789 484	—	789 484
7. Skolelæger.....							
8. Foranstaltninger til aflastning af husmødre.....	3 652	—	—	—	3 652	—	3 652
9. Omkostninger ved bosættelses- lån.....	22 772	—	—	—	22 772	—	22 772
10. Huslejetilskud til børnerige fa- milier.....	11 958	—	—	—	11 958	—	11 958
11. Andet.....	18 167	—	—	—	18 167	—	18 167
Ialt V...	2 321 818	1 024 028	4 129 348	—	7 475 194	—	7 475 194
<i>VI. Almindelig og uspecificeret hjælp i trangstilfælde</i>	2 459 333	2 039 353	307 000	—	4 805 686	—	4 805 686
<i>VII. Udgifter ved personskader for- årsaget ved krigs- og militær- ulykker.....</i>	3 912 077	—	—	—	3 912 077	—	3 912 077
Tilsammen I—VII...	12 119 373	5 271 431	9 391 533	2 312 373	29 094 710	÷ 4 170 041	24 924 669
<i>VIII. Centrale administrations- udgifter.....</i>	151 844	—	—	—	151 844	—	151 844
Ialt...	12 271 217	5 271 431	9 391 533	2 312 373	29 246 554	÷ 4 170 041	25 076 513
Beregnet skattefradrag for børn...	2 455 000	—	—	—	2 455 000	—	2 455 000
Ialt socialudgifter incl. skattefradrag	14 726 217	5 271 431	9 391 533	2 312 373	31 701 554	÷ 4 170 041	27 531 513

¹⁾ Udover de under VIII anførte administrationsudgifter omfatter tallene følgende udgifter til administration: I. Sygdom 90 203 000 mk., II. Ulykkestilfælde under arbejde 286 872 000 mk., III. Arbejdsløshed 4 854 000 mk., IV. Alderdom m. v. 126 597 000 mk., V. Familie og børn 1 690 000 mk., VI. Alm. og uspecificeret hjælp 192 785 000 mk.

Ann. Udgifter til støtte af boligbyggeri, der for staten udgør 45 000 000 mk., indgår ikke i tallene.

**De samlede sociale udgifter i Norge i 1948 (1948/49),
fordelt efter hvem der finansierer dem.**

	Samtlige sociale udgifter					Over-	Ialt
	Staten	Kommunerne	Arbejdsgiverne	Befolkningen	Ialt	førsler: fra fonds + til fonds ÷ m. v.	sociale udgifter og tjener! nester ¹)
	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.
<i>I. Sygdom.</i>							
1. Sygeforsikring og tilsvarende hjælp ydet af det offentlige...	25 088	18 552	28 000	115 000	186 640		186 640
2. Det off. læge-, jordemoder-, sygehus- og sundhedsvæsen...	20 707	44 326	—	—	65 033	—	65 033
3. Forsorg for særlige grupper af syge (tuberkuløse, epileptikere, sindssyge, åndssvage og alkoholister).....	32 337	26 366	—	—	58 703	—	58 703
4. Folketandpleje.....	703	4 880	—	—	5 583	—	5 583
5. Andet.....	1 198	1 363	—	—	2 561	—	2 561
Ialt I...	80 033	95 487	28 000	115 000	318 520		318 520
<i>II. Ulykkestilfælde under arbejde og arbejderbeskyttelse.</i>							
1. Ulykkesforsikring.....	812	—	31 347	892	33 051	—	33 051
2. Arbejderbeskyttelse.....	—	—	1 188	—	1 188	—	1 188
Ialt II...	812	—	32 535	892	34 239	—	34 239
<i>III. Arbejdsløshed.</i>							
1. Arbejdsløshedsforsikring og andre kontante understøttelser..	4	6 665	13 500	13 500	33 669 ÷	20 000	13 669
2. Arbejdsanvisning.....	2 513	1 794	—	—	4 307 +	765	5 072
3. Uddannelse og omskoling af arbejdsløse.....	379	—	—	—	379	—	379
4. Offentlige arbejder for arbejdsløse.....	2 878	220	—	—	3 098	—	3 098
Ialt III...	5 774	8 679	13 500	13 500	41 453	+ 765 ÷ 20 000	22 218
<i>IV. Alderdom, invaliditet m. m.</i>							
1. Alderdomspensioner.....	13 545	50 182	—	65 000	128 727 ÷	12 154	116 573
2. Invalidepensioner.....	—	9 498	—	—	9 498 +	2 862	12 360
3. Forsorg for invalider.....	2 825	—	—	—	2 825	—	2 825
4. Enkepensioner.....	—	—	—	—	—	—	—
5. Alderdomshjem.....	—	13 891	—	—	13 891	—	13 891
6. Aldersrenteboliger.....	—	—	—	—	—	—	—
Ialt IV...	16 370	73 571	—	65 000	154 941	+ 2 862 ÷ 12 154	145 649

	Samtlige sociale udgifter					Over-	Ialt
	Staten	Kommunerne	Arbejdsgiverne	Befolkningen	Ialt	førsler: fra funds + til fonds ÷ m. v.	sociale udgifter og tje- nester ¹⁾
	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.
<i>V. Familie og børn.</i>							
1. Foranstaltninger til fordel for modre og småbørn.....	50	451	—	—	501	—	501
2. Vuggestuer, børnehaver, dag- hjem o. l.....	—	984	—	—	984	—	984
3. Kontante børnetilskud.....	63 504	11 501	—	—	75 005	—	75 005
4. Forskudsvis udredede børne- bidrag.....	—	129	—	—	129	—	129
5. Børneværn.....	2 514	5 127	—	—	7 641	—	7 641
6. Skolemåltider.....	—	2 557	—	—	2 557	—	2 557
7. Skolelæger.....	—	745	—	—	745	—	745
8. Foranstaltninger til aflastning af husmodre.....	371	801	—	—	1 172	—	1 172
9. Omkostninger ved bosættelses- lån.....	5 281	2 396	—	—	7 677	—	7 677
10. Huslejetilskud til børnerige fa- milier.....	—	165	—	—	165	—	165
11. Andet.....	—	1 068	—	—	1 068	—	1 068
Ialt V....	71 720	25 924	—	—	97 644	—	97 644
<i>VI. Almindelig og uspecificeret hjælp i trangstifælde.....</i>	3 659	35 308	—	—	38 967	—	38 967
<i>VII. Udgifter ved personskader for- årsaget ved krigs- og militær- ulykker.....</i>	22 900	—	—	6 900	29 800	+ 1 850 ÷ 32 154	31 650
Ialt VII....	201 268	238 969	74 035	201 292	715 564	+ 5 477 ÷ 32 154	688 887
<i>VIII. Centrale administrations- udgifter.....</i>	2 306	—	—	—	2 306	—	2 306
Ialt VIII....	203 574	238 969	74 035	201 292	717 870	+ 5 477 ÷ 32 154	691 193
Beregnet skattefradrag for børn....	50 000	67 000	—	—	117 000	—	117 000
Ialt socialudgifter incl. skattefradrag	253 574	305 969	74 035	201 292	834 870	÷ 26 677	808 193

¹⁾ Udover de under VIII anførte administrationsudgifter omfatter tallene følgende udgifter til administration: I. Sygdom 11 000 000 kr., II. Ulykkestilfælde under arbejde 3 146 000 kr., III. Arbejdsløshed 8 212 000 kr., V. Familie og børn 950 000 kr., VII. Udgifter ved personskader forårsaget ved krigs- og militærulykker 375 000 kr.

Anm. Udgifter til støtte af boligbyggeri, der udgør følgende: Staten 46 044 000 kr., kommunerne 22 840 000 kr., indgår ikke i tallene.

**De samlede sociale udgifter i Sverige i 1948 (1948 49),
fordelt efter hvem der finansierer dem.**

	Samtlige sociale udgifter					Over-	Ialt
	Staten	Kommunerne	Arbejdsgiverne	Befolkningen	Ialt	forsler: fra fonds + til fonds ÷ m. v.	sociale udgifter og tjener ¹⁾
	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.
<i>I. Sygdom.</i>							
1. Sygeforsikring og tilsvarende hjælp ydet af det offentlige...	43 200	4 700	—	95 000	142 900	÷ 11 500	131 400
2. Det off. læge-, jordemoder-, sygehus- og sundhedsvæsen...	31 478	223 688	—	—	255 166	—	255 166
3. Forsorg for særlige grupper af syge (tuberkuløse, epileptikere, sindssyge, åndssvage og alkoholistere).....	91 107	47 242	—	—	138 349	—	138 349
4. Folketandpleje.....	2 324	10 240	—	—	12 564	—	12 564
5. Andet.....	3 638	12 488	—	—	16 126	—	16 126
Ialt I...	171 747	298 358	—	95 000	565 105	÷ 11 500	553 605
<i>II. Ulykkestilfælde under arbejde og arbejderbeskyttelse.</i>							
1. Ulykkesforsikring.....	3 074	—	76 000	208	79 282	÷ 8 355	70 927
2. Arbejderbeskyttelse.....	1 697	—	—	—	1 697	—	1 697
Ialt II...	4 771	—	76 000	208	80 979	÷ 8 355	72 624
<i>III. Arbejdsløshed.</i>							
1. Arbejdsløshedsforsikring og andre kontante understøttelser..	10 911	493	—	26 636	38 040	÷ 14 540	23 500
2. Arbejdsanvisning.....	18 665	—	—	—	18 665	—	18 665
3. Uddannelse og omskoling af arbejdsløse.....	4 250	—	—	—	4 250	—	4 250
4. Offentlige arbejder for arbejdsløse.....	7 966	2 224	—	—	10 190	—	10 190
Ialt III...	41 792	2 717	—	26 636	71 145	÷ 14 540	56 605
<i>IV. Alderdom, invaliditet m. m.</i>							
1. Alderdomspensioner.....	578 558	86 192	—	129 400	794 150	+ 28 201	822 351
2. Invaliddepensioner.....	20 219	—	—	—	20 219	—	20 219
3. Forsorg for invalider.....	879	396	—	—	1 275	—	1 275
4. Enkepensioner.....	•	•	—	—	•	—	•
5. Alderdomshjem.....	10 075	—	—	—	10 075	—	10 075
6. Aldersrenteboliger.....	•	•	—	—	•	—	•
Ialt IV...	609 731	86 588	—	129 400	825 719	+ 28 201	853 920

	Samtlige sociale udgifter					Over- førsler: fra fonds + til fonds ÷ m. v.	Ialt sociale udgifter og tje- nester ¹⁾
	Staten	Kommunerne	Arbejdsgiverne	Befolkningen	Ialt		
	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.
<i>V. Familie og børn.</i>							
1. Foranstaltninger til fordel for mødre og småbørn.....	20 948	11 284	—	—	32 232	—	32 232
2. Vuggestuer, børnehaver, dag-hjem o. l.....	•	•	—	—	•	—	•
3. Kontante børnetilskud.....	432 775	2 454	—	—	435 229	—	435 229
4. Forskudsvis udredeede børnebidrag.....	2 939	980	—	—	3 919	—	3 919
5. Børneværn.....	11 170	22 000	—	—	33 170	—	33 170
6. Skolemåltider.....	15 716	6 750	—	—	22 466	—	22 466
7. Skolelæger.....	•	•	—	—	•	—	•
8. Foranstaltninger til aflastning af husmødre.....	2 439	4 837	—	—	7 276	—	7 276
9. Omkostninger ved bosættelseslån.....	309	—	—	—	309	—	309
10. Huslejetilskud til bornerige familier.....	15 781	—	—	—	15 781	—	15 781
11. Andet.....	21 744	—	—	—	21 744	—	21 744
Ialt V...	523 821	48 305	—	—	572 126	—	572 126
<i>VI. Almindelig og uspecificeret hjælp i trangstilfælde.....</i>	3 812	72 000	—	—	75 812	—	75 812
<i>VII. Udgifter ved personskader forårsaget ved krigs- og militærulykker.....</i>	12 000	—	—	—	12 000	—	12 000
Tilsammen I—VII...	1 367 674	507 968	76 000	251 244	2 202 886	÷ 6 194	2 196 692
<i>VIII. Centrale administrationsudgifter.....</i>	27 135	—	3 300	—	30 435	—	30 435
Ialt...	1 394 809	507 968	79 300	251 244	2 233 321	÷ 6 194	2 227 127
Beregnet skattefradrag for børn...	—	—	—	—	—	—	—
Ialt socialudgifter incl. skattefradrag	1 394 809	507 968	79 300	251 244	2 233 321	÷ 6 194	2 227 127

¹⁾ Udover de under VIII anførte administrationsudgifter omfatter tallene følgende udgifter til administration: I. Sygdom 14 000 000 kr., II. Ulykkestilfælde under arbejde 2 800 000 kr., III. Arbejdsløshed 5 619 000 kr., IV. Alderdom m. v. 3 198 000 kr., V. Familie og børn 1 305 000 kr., VI. Fattighjælp 7 000 000 kr.

Anm. Udgifter til støtte af boligbyggeri, der udgør for: Staten 30 368 000 kr., indgår ikke i tallene. Kommunernes udgifter har ikke kunnet opgives.

Oversigt over det nærmere indhold af forspaltens enkelte poster.

a. Danmark.

Udgiftsgruppe	Omfatter udgifter til følgende formål
<i>I. Sygdom.</i>	
1. Sygeforsikring og tilsvarende hjælp ydet af det offentlige.	De anerkendte sygekassers udgifter, herunder begravelseshjælp, samt det offentlige udgifter til befordring af syge, læger og jordemødre. Særhjælp til medicin, lægebehandling, sygepleje i hjemmet m. m.
2. Det offentlige læge-, jordemor-, sygehus- og sundhedsvæsen.	Embedslægerne, jordemodervæsenet, hospitaler, sindsygehospitaler, tuberkuloseanstalter, foranstaltninger vedrørende smitsomme sygdomme og veneriske sygdomme.
3. Særforsorg for særlige grupper af syge (tuberkulose, epileptikere, sindsyge, åndssvage og kronisk syge).	Sindssyges, åndssvages og tuberkuloses underhold på anstalter, tilskud til disses familier, underhold af kronisk syge.
4. Folketandpleje.	Skolernes tandklinikker.
5. Andet.	— — —
<i>II. Ulykkestilfælde under arbejde og arbejderbeskyttelse.</i>	
1. Ulykkesforsikring.	De lovpligtige ulykkesforsikringsudgifter vedrørende erstatninger, statens og kommunernes udgifter vedrørende erstatninger til tjenestemænd for ulykkestilfælde under arbejde.
2. Arbejderbeskyttelse.	Arbejds- og fabrikstilsynets udgifter, udgifter ved det af kommunerne udførte maskintilsyn.
<i>III. Arbejdsløshed.</i>	
1. Arbejdsløshedsforsikring og andre tilsvarende hjælpeydelse.	De anerkendte arbejdsløshedskassers udgifter.
2. Arbejdsanvisning.	De kommunale og amtskommunale arbejdsanvisningskontorer.
3. Uddannelse og omskoling af arbejdsløse.	Uddannelseskursus, arbejds tekniske ungdomsskoler.
4. Offentlige arbejder for arbejdsløse.	Statens og kommunernes lønudgifter ved anvist offentlig arbejde for arbejdsløse, som den arbejdsløse har pligt til at modtage.
<i>IV. Alderdom, invaliditet.</i>	
1. Alderdomspensioner.	Aldersrenten.
2. Invaliddepensioner.	Invaliderentten.
3. Særforsorg for invalider.	Uddannelses- og underholdsudgifter for blinde, døve, talelidende og vanføre.
4. Enkepensioner.	— — —
5. Alderdomshjem.	Alderdomshjemmenes driftsunderskud, udgifter ved gamles ophold på alderdomshjem.
6. Aldersrenteboliger.	Statens og kommunernes tilskud til drift af billige boliger for aldersrentemodtagere.

V. Familie og børn.

1. Foranstaltninger til fordel for mødre og småbørn.
2. Vuggestuer, børnehaver, daghjem, feriekolonier og lign.
3. Kontante børnetilskud.
4. Forskudsvis udredeede børnebidrag.
5. Børneværn.
6. Skolemåltider.
7. Skolelæger.
8. Foranstaltninger til aflastning af husmødre.
9. Omkostninger ved bopættelselån.
10. Huslejetilskud til børnerige familier.
11. Andet.

VI. Almindelig og uspecifiseret hjælp.

VII. Udgifter ved personskader, forårsaget af krigs- og militære ulykker.

VIII. Centrale administrationsudgifter.

IX. Skattefradrag for børn.

Mødrehjælp, mælkehjælp, spædbørnsudstyr, smør- og tekstilrabatkort for børn, sundhedsplejersker, svangerskabshygienne, lægeundersøgelse af børn, barselhjælp.

Statens og kommunernes udgifter ved drift af offentligt ejede og tilskud til drift af private vuggestuer m. v.

Børn af enker og enkemænd, forældreløse børn.

Forskudsvis udbetalte underholdsbidrag for børn i og udenfor ægteskab.

Statens og kommunernes udgifter vedrørende børns anbringelse i opdragelseshjem, vedrørende ungdomshjem, skolehjem, børnehjem, optagelseshjem, fredeshjem. Det kommunale børneværn.

Den offentlige skolebespisning.

Kommunernes udgifter til skolelæger og skolesygeplejersker.

Særlig lov om husmoderafløsning træder i kraft 1. oktober 1949.

— — —

Statens og kommunernes tilskud til nedsættelse af huslejen for børnerige familier.

— — —

Kommune- og fattighjælp, hjælp til danske i udlandet, til udlændinge, arbejdsanstalter, fødevarerabatkort til trængende.

Sønderjyske krigsinvalid, invaliditet forårsaget under militærtjeneste.

Arbejds- og socialministeriet, kommunernes udgifter vedrørende socialkontorer.

Den nedgang i det offentlige skatteindtægter, der følger af reglerne om nedsættelse af den skattepligtige indkomst efter antal børn.

b. Finland.

I. Sjukdom.

1. Sjukförsäkring o. motsvarande hjälp.
2. Allmän hälso- o. sjukvård, sjukhusväsendet, barnmorskeväsendet.

Erkända sjuk-kassor. Av arbetsgivaren enligt lagen eller kollektivavtalen erlagda löner under sjukledigheten. Läns-, distrikts-, kommunal- och stadsläkare, allmänna sjukhus, barnmorskeväsendet, förlossningsanstalter, sjuksköterske- o. barnmorskeundervisningen, vård av insjuknade i epidemier och veneriska sjukdomar, understöd åt enskilda sjukhus och olika föreningar m. fl., sjukvården av familjemedlemmar till stupade och invalider. Kommunernas utgifter för tuberkulos-sanatorier och sinnessjukhus.

3. Vård av tuberkulösa, sinnessjuka, sinnesslöa o. alkoholister samt nykterhetsverksamheten.

Statens utgifter för vården av tuberkulösa och fallandesjuka, för tuberkulossanatorier, för sinnessjukhus, för vård- och undervisningsanstalter för andesvaga, för alkoholistvårdanstalter och för nykterhetsverksamheten. Kommunernas utgifter för alkoholistvården och för nykterhetsverksamheten.

4. Folk tandvård.

Utgifterna för folkskolebarnens tandvård ingår under V: 6—7.

5. Annat.

II. Olycksfall i arbete och arbetarskydd.

1. Olycksfallsförsäkring.

Av arbetsgivaren erlagda olycksfallspremier, av staten enligt olycksfallsförsäkringslagen utbetalade dyrtidstillägg å olycksfallsersättningar, av statens olycksfallsbyrå erlagda olika skadestånd för olycksfall, försäkringsdomstolen.

2. Arbetarskydd.

Statens utgifter för yrkesinspektion och arbetarskydd.

III. Arbetslöshet.

1. Arbetslöshetsförsäkring o. motsvarande hjälp.
2. Arbetsförmedling och yrkesvägledning.
3. Omskolning av arbetslösa m. m.

Erkända arbetslöshetskassor. Av statsmedel utbetalade kontanta arbetslöshetsunderstöd.

Statens och kommunernas utgifter för arbetsförmedling och för transport av arbetskraft.

Statens och kommunernas utgifter för arbetsvården och yrkesundervisningen (arbetsvård för civil- och krigsinvalid, arbetsvård för krigsvärnlösa och -änkor, understöd för yrkesutbildning för mindrebemedlade, omkostnader för yrkesstudielån, kommunala arbetsstugor och yrkeslärlingsnämnder m. m.).

4. Offentliga arbeten för arbetslösa.

Av staten erlagda löner för arbetslöshetsarbeten och extra ämbetsverksarbeten.

IV. Ålderdom, invaliditet m. m.

1. Ålderdomspension. }
2. Invaliditetspension. }
3. Vård av invalider.

Folkpensioneringen och de erkända understödskassorna, vilka bevilja ålderdoms- och invaliditetspensioner.

Statens utgifter för abnormskolor och understöd åt blinda, dövstumma, lömhörda, vanföra och invalider. Folkpensionsanstaltens invaliditetsförebyggande verksamhet ingår under IV: 1—2.

4. Änkepensioner.

Offentligträttsliga pensionskassor.

5. Ålderdomshem.	Statens understöd åt ålderdomshem.
6. Pensionärshem.	—
<i>V. Familjer och barn.</i>	
1. Mödra- och spädbarnsvård.	Moderskapsunderstöd, hälsosystrar och ambulerande sjuksköterskor, rådgivningsstationer för moderskaps- och barnavård.
2. Halvöppen barnavård.	Statens understöd åt barnkrubbor, barnträdgårdar, daghem för skolbarn, barnkolonier o. d.; kommunernas utgifter för den halvöppna barnavården ingå under V: 5.
3. Barnbidrag.	Familjebidrag åt mindrebemedlade familjer med flere barn och från 1. 10. 1948 även allmänna barnbidrag. Före 1. 10. 1948 jämväl åt personer i statstjänst utbetalade familjebidrag och under tiden $\frac{1}{10}$ 1947— $\frac{1}{10}$ 1948 de barnbidrag, vilka arbetsgivarna voro förpliktade att utbetala direkt till sina arbetstagare.
4. Bidragsförskott.	—
5. Offentlig barnavård.	Statens utgifter för skolhem (uppfostringsanstalter), och yrkesskolhem samt understöd åt barnhem o. d. Kommunernas utgifter för barnskyddet inkl. utgifter för halvöppen barnavård.
6. Skolmåltider.	{ Skolbarnsbespisning och utgifter för folkskolebarnens hälsovård.
7. Skolhälsovård.	
8. Hemhjälpssysselsättning.	Statens understöd för anordnandet av sommarrekreation åt husmödrar och för hemvårdarinornas verksamhet (Lagen om kommunala hemvårdarinnor träder i kraft den 1. januari 1951).
9. Omkostnader för bosättningslån.	Utgifter för utbetalning och indrivning av statens bosättningslån samt för täckande av kostnader för befrielse från avkortning; avskrivningar och ränteförluster.
10. Hyresrabatter till barnrika familjer.	Av statsmedel beviljade hyresrabatter till barnrika familjer.
11. Annat.	Statens understöd till förbättrande av bostadsförhållandena på landsbygden och understöd åt befolkningspolitiska föreningar.
<i>VI. Allmän och ospecificerad hjälp.</i>	
<i>VII. Utgifter för personskador vid militärtjänst.</i>	
<i>VIII. Centrala administrationsutgifter.</i>	
<i>IX. Avdrag vid beskattning för försörjning av barn.</i>	
	Fattigvården och lösdrivarvården, vården av flyktingar och utgifter för hemsändandet från utlandet av obemedlade finska medborgare samt utgifter rörande förlikning i arbetstvister. Livsmedelsrabatter åt mindrebemedlade konsumenter under åren 1947—48. Skadestånd för krigsolycksfall och andra pensioner och understöd åt krigsinvalidier och deras samt försvunnas och stupades anhöriga. Socialministeriet, medicinalstyrelsen och ministeriets för kommunikationsväsendet och allmänna arbetena arbetskraftsavdelning. Även sådana statens sociala utgifter, vilka inte kunna hänföras till ovannämnda grupper ingå i denna grupp.
	Avse endast vid statens inkomstbeskattning tillåtna avdrag och icke avdrag vid kommunalbeskattning.

c. Norge.

I. Sykdom.

1. Syketrygd og tilsvarende offentlige ytelser. Statens og kommunenes tilskott til den offentlige syketrygd og til godkjente private sykekasser samt jernbanesykekasser. Arbeidsgiver- og medlemspremier til samme. (Tilskott og premier til dekning av syketrygdens og sykekassenes barsel- og gravferdsutgifter inngår også her).
2. Det offentlige lege-, jordmor-, sykehus- og helsevesen. Statens og kommunenes utgifter til sykehusvesenet, det offentlige lege- og jordmorvesen, det forebyggende helsearbeid (herunder kommunale helseråd). Statens utgifter ved medisinske anstalter i utlandet (for sjømenn).
3. Sørømsorg for særlige grupper av syke (tuberkuløse, epileptikere, åndssvake, sinnssyke og alkoholikere). Statens og kommunenes tilskott til skolehjem og pleiehjem for åndssvake, utgiftene ved alkoholistanstalter, ved sinnsykepleien, tuberkulosepleien, epileptikerpleien og pleien av spedalske. Videre utgiftene ved skjermbilledfotografering (tuberkuloseundersøkelser) og vaksinasjon.
4. Folketannpleie. Statens og kommunenes utgifter ved skoletannpleien. Statens utgifter ved tannlegekontorer i utlandet (for sjømenn).
5. Ellers. Statens og kommunenes utgifter i samband med helsekurs, propaganda og opplysning. Tilskott til helselag og helsesøsterskoler. Boligkontroll. Reisebidrag til syke. Utgifter i samband med motarbeidelsen av drikkeondet.

II. Ulykker i arbeid og arbeidervern.

1. Ulykkestrygd. Arbeidsgiverpremier til de sociale ulykkestrygder. Medlemmenes premier og statens tilskott til ulykkestrygden for fiskere.
2. Arbeidervern. Utgifter ved det offentlige arbeidstilsyn, sprengstoffinspeksjonen o. likn. (Dekkes ved avgift på arbeidsgivere).

III. Arbeidsløshet.

1. Arbeidsløshet og tilsvarende off. ytelser. Statens og kommunenes tilskott til den offentlige arbeidsløshetsstrygd og private arbeidsledighetskasser. Arbeidsgiver- og medlemspremier til trygden og kassene.
2. Arbeidsformidling. Statens og kommunenes utgifter i samband med arbeidsformidlingen (arbeidskontorer, fylkesarbeidsnemndene, sjømannskontorer, arbeidsdirektoratet). Statens utgifter ved reguleringsentralen for omskolering.
3. Utdannelse og omskoling av arbeidsløse. Statens og kommunenes utgifter til særlige sysselsettningstiltak (tiltak til motarbeidning av arbeidsløshet).
4. Offentlige arbeidstiltak for arbeidsløse.

IV. Alderdom, uførhet m. v.

1. Alderstrygd. Statens og kommunenes utgifter til den alminnelige alderstrygd (herunder gravferdsbidrag til alderspensjonister). Statens tilskott til pensjonstrygden for sjømenn. Redernes avgift til pensjonstrygden for sjømenn. Under „Befolkningen“ inngår inntektene av den alminnelige alderstrygdavgift og sjømannenes avgift til pensjonstrygden for dem.

2. Uføretrygd.	Statens utgifter til blinde- og vanføretrygden og ved en del annen hjelp til disse grupper. Kommunenes utgifter ved omsorgen for uføre (kommunal uføretrygd).
3. Sørømsorg for særlige grupper av uføre.	Statens utgifter ved skoler for døve, blinde og vanføre og i samband med hjelp til tunghørte.
4. Enketrygd.	— — —
5. Gamlehjem.	Kommunenes utgifter til gamlehjem.
6. Pensjonisthjem.	— — —
<i>V. Familie og barn.</i>	
1. Tiltak for mødra og småbarn.	Statens og kommunenes utgifter ved helsestasjoner for mor og barn. Kommunenes utgifter ved mødrehjem. (Syketrygdens utgifter i samband med barselstønadene — i 1949—50 ca. 8,5 mill. kr. — går inn under I. 1.). Kommunenes utgifter ved feriekolonier.
2. Barnehager, daghjem, feriekolonier o. l.	
3. Barnetrygd.	Statens og kommunenes tilskott til den alminnelige barnetrygd. Kommunens utgifter ved kommunalmors-trygd o. l.
4. Forskottering av barnebidrag.	Kommunens hjelp til mødre etter barnevernlovene (forskottering av barnebidrag).
5. Barnevern.	Statens og kommunenes utgifter i samband med oppfostringshus, skolehjem (tvangsskoler), omsorgen for vanstelte barn, almindelig barnevern o. likn. Kommunenes tilskott til private barnehjem.
6. Skolemåltider.	Kommunenes utgifter ved skolebespisingen.
7. Skolelegevesenet.	Kommunenes utgifter ved skolelegevesenet.
8. Husmorvikarer.	Statens og kommunenes utgifter i samband med husmorvikarenes virksomhet.
9. Omkostninger ved bosettingslån.	Statens og kommunenes utgifter i samband med administrasjonen av Småbruk- og boligbanken, dens rente- og kapitaltap. Kommunenes bevilgninger i samband med fritak for eiendomsskatt.
10. Husleietilskott til barnerike familier.	Kommunenes husleietilskott til barnerike familier.
11. Ellers.	Kommunenes utgifter til klær og sko til skolebarn.
<i>VI. Alminnelig og uspesifisert hjelp i trangstilfelle.</i>	Statens og kommunenes utgifter i samband med det alminnelige vernearbeid, forsorgsvesen og omstreifer-vesen. Statens utgifter ved den midlertidige stønads-ordning for sjømenn.
<i>VII. Personskader ved krigsulykker og militære ulykker.</i>	Statens tilskott til krigspensjoneringene for militære og sivile. Under „Befolkningen“ er oppført inntektene av den alminnelige krigspensjoneringsavgift.
<i>VIII. Sentrale administrasjonsutgifter.</i>	Sosialdepartementets administrasjonsutgifter (Direktoratens administrasjonsutgifter går inn under de respektive poster ovenfor).
<i>Beregnete skattefradrag for barn.</i>	Beregnete skattefradrag for barn.

Note. Statens tilskott til arbeid for å bedre boligforholdene, særlig på landsbygden og fiskeridistriktene. Tilskott til bureising. Utgiftene ved gjenreisningsadministrasjonen, brente staders regulering, distriktarkitekter. Statens tilskott til administrasjon av Statens Husbank og støtte til boligbygging gjennom dem. Kommunens tilskott til privat boligbygging og utgiftene ved boligrådenes virksomhet.

d. Sverige.

I. *Sjukdom.*

1. Sjukförsäkring o. motsvarande hjälp.
2. Allmän hälso- o. sjukvård, sjukhusväsendet, barnmorskeväsendet.
3. Vård av tuberkulösa, abnorma, sinnessjuka, sinnesslöa o. alkoholister.
4. Folkvandvård.
5. Annat.

Erkända sjukförsäkringarna.

Provinsialläkarna, lasarettsvård, epidemisjukvård, vård av kroniskt sjuka, förlossningsanstalter, barnmorskeväsen.

Dispensärverksamhet, tuberkulossjukvård, sinnessjukvård, sinnesslövård, vård av epileptiker o. fallandesjuka, alkoholistanstalter samt nykterhetsnämndernas verksamhet.

Distriktstandläkarna och folkvandvårdsklinikerna.

Vissa kostnader för allmän hälso- o. sjukvård.

II. *Olycksfall i arbete och arbetarskydd.*

1. Olycksfallsförsäkring.
2. Arbetarskydd.

Olycksfallsersättningar enl. olycksfallsförsäkringslagen. Arbetarskyddet.

III. *Arbetslöshet.*

1. Arbetslöshetsförsäkring o. kontanta understöd.
2. Arbetsförmedling o. yrkesvägledning.
3. Omskolning av arbetslösa m. m.
4. Offentliga arbeten.

Erkända arbetslöshetskassorna, kontanta arbetslöshetsunderstöd från de lokala arbetslöshetsnämnderna.

Länsarbetsnämndernas och arbetsförmedlingsanstalternas verksamhet.

Omskolning och överflyttning av arbetskraft.

Löner till arbetslösa vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten. Arkivarbets- och musikerhjälpverksamhet.

IV. *Ålderdom, invaliditet m. m.*

1. Ålderspension. }
2. Invalidpension. }
3. Vård av vanföra.

Folkpensioneringen, kommunala pensionstillskott.

Pensionsstyrelsens invaliditetsförebyggande verksamhet, vanförestalter, blind- och dövstumundervisning och -vård.

4. Änkepensioner.

Under denna rubrik redovisas de bidrag, som fr.o.m. 1 jan. 1948 utgår till änklings och änkor med barn under 10 år. De änkepensioner, som utgår från och med 1 januari 1948, ingår under IV. 1 och 2.

5. Ålderdomshem.

Nettodriftskostnaden för ålderdomshemmen redovisas under VI, där hela kostnaden för fattigvården understödsverksamhet redovisas. Nettokostnaden kan endast framräknas för hela fattigvården, såväl ålderdomshemsvård som öppen vård.

6. Pensionärshem.

Statens bidrag till inrättande av pensionärshem.

V. Familjer och barn.

1. Mödra- och spädbarnsvård.
2. Halvöppen barnavård.
3. Barnbidrag.
4. Bidragsförskott.
5. Offentlig barnavård.
6. Skolmåltider.
7. Skolhälsovård.
8. Hemhjälpverksamhet.
9. Omkostnader vid bosättningslån.
10. Hyresrabatter till barnrika familjer.
11. Annat.

VI. Allmän och ospecificerad hjälp.

VII. Utgifter för personskador vid militär- och krigsolyckor.

Förebyggande mödra- och barnavård, distriktsvård, mödrahjälp och moderskapspenning.

Nettodriftskostnaden för den halvöppna barnavården ingår under V:5, enär kostnaden i statistiken är sammanräknad med utgifterna för barnavården i övrigt. Särskilda barnbidrag till ankors o. invaliders barn och från 1 januari 1948 även allmänna barnbidrag.

Förskott å underhållsbidrag till utomäktenskapliga barn och skilsmässobarn.

Barnavårdsnämndernas omhändertagande och förebyggande verksamhet, tillsynen över barnavårdsmän och fosterbarn; driftskostnaderna för barnhem, ungdomsvårdsskolor, anstalter inom den halvöppna barnavården och barnkolonier.

Kostnader för anordnande av skolmåltider.

Statens utgifter till skolhälsovården ingå under I, huvudsakligen I:5. Kommunernas utgifter för detta ändamål äro icke kända.

Hemvårdarinnornas verksamhet.

Statens ersättning till riksbanken och Ortsombuden för befattningen med bosättningslånen, avskrivna kapital- o. räntebelopp.

Statliga hyresrabatterna till barnrika familjer.

Fria sommarresor för barn, husmoderssemestern och stipendier till elever vid lägre undervisningsanstalter.

Fattigvårdens nettokostnader för vård på ålderdomshem och sjukvårdsanstalter samt för understöd i hemmet. Livsmedelsrabatter t.o.m. utgången av år 1947.

Olycksfallsersättningar till militär, flygare och hemvärnsmän.

Bilag 4 a.**Sociale udgifter pr. indbygger.**

	1947	1948
Danmark kr.....	322	358
Finland mk.....	4 355	7 948
Norge kr.....	240	249
Sverige kr.....	222	323

Bilag 4 b.**Samtlige sociale udgifters andel af nettonationalindtægten.**

	1947	1948
	pct.	pct.
Danmark.....	8,5	9,0
Finland.....	7,7	10,2
Norge.....	8,4	8,3
Sverige.....	7,6	10,9

Bilag 4 c.**Statens og kommunernes sociale udgifter i pct. af de samlede driftsudgifter.**

	Staten		Kommunerne		Ialt Staten + Kommunerne	
	1947	1948	1947	1948	1947	1948
	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.
Danmark.....	25,4	30,2	42,4	43,1	29,7	33,8
Finland.....	11,9	19,6	21,3	21,6	13,7	20,1
Norge.....	10,5	10,5	30,7	30,8	16,1	16,5
Sverige.....	21,8	30,0	33,0	33,5	22,1	30,9